

een Engelschen
aarde, maar in
in bijbel staat
an Miss Yonge,
Chain", niet
enig taferel
scora speeld
The Heir of
oor mij middel
zaam, weerstre-
trek uit het
verlevendigen,
greep van dit
samenbrengen
der kwetsende
van een uiterst
in botsing ko-
met hardnekkig-
erzond te wor-
en den vol-
schijn.

waarin ons het
g aantrekkelijke
is getekend.
van geest en
heid in elken
ermoeuwig zelf-
vindende, voor
meenend, dat
is, en er lust
anderen te doen
ers van inborst,
van aard, aan
in jongeling, die
lf op den voor-
ijn geloof, door
sprong toevloet,
t, misschien te
er naar anderen
een prikkelbaar,
sters komen met
eerste zijn, Guy
al des minderen,
hartigen Philipp
verzet, om hem
e brengen, en in
ad geen flinker,
lywell's omstre-
naakt de arme,
gende, Guy een
ide ik. Philipp's
sleepte mij met
alachen. Philipp
ik. Een figuur
te schitterender
lijkheid in don-
ebout? De ont-
het tooneel naar
netie, verneemt,
enaand, een on-
ligt te Recoara
hierdoor de twee
als met elkaar
hier de wereld,
is in de kran-
waarin zijn ziels-
vooral toen na
una febbre molto
het verontrustend
ren zag, werden
zoo in het oog-
groote Philipp in
leegte uitkwam,
heid en innerlijke
en verteederde,
at bleef dit een
ar toen nu de
este Philipp zelf
oor stap tot in
zedelijke meer-
gevoel van onte-
wakker riep, en
n hoort, berouw
ijn lippen liet, om
voor den zwak-
— of toen was
ipp mijn eigen
oord van zelfver-
oordeel over eigen
sneet, en ik be-
nen ik daar las:
bracht hem
echt berouw,
inzag. En nu
n te spreken
en geen ver-
vriend, met
ang was hem
kranken!"

terdag. De Angli-
tais was met de
om den zwakken
ls toe te dienen,
en... voor hem
kom niet, ik
Amabel toe, die
in de vrome edel-
Een gebroken en
niet verachten!"
emdrop voor
ie zijn smarte
p en ging en
Guy's sterf-
een — voelde ik
ik las dat Philipp
en oog werd mij
e, en oer ik het
en waren mijn
oogenblik in mijn
e eerst later be-
na dat oogenblik,
wonderde, gezocht

wat ik vroeger minachten dorst! Genoeg, ge begrijpt,
mijn vriend, hoe onvergetelijk de indruk van zulk
een aangrijping is, hoe, wat de ziel in zulk een
strijd doorworstelt, tot dat eeuwige behoort, dat nog
lange dagen als pas gebeurd altijd frisch en krachtig
voor den geest treedt. En vraagt ge me, hoe dit nu
samenhangt met het Kerkelijk vraagstuk, ik zou haast
zeggen, lees „The Heir of Redclyffe" en ge zult mij
verstaan. Ik las nog verder dien avond, las hoe
heilig en kalm de gelukkige Guy stierf, las hoe hij
naar Recoara's kerkhof werd uitgedragen en vond
toen deze zinsne: „Het woord des vredes ruischte
over de graven in de welluidende klanken der En-
gelsche Liturgie, en zoo werd zijn stoffelijk over-
schot ter ruste gelegd, onder het loover van een
prachtige kastanje, rendered a home by those of
his Motherchurch — the mother who had
guided each of his steps in his orphaned
life". Daar stond ik voor. Zulk een kerk zag ik
nooit en kende ik niet. O, zulk een kerk te bezitten,
„een Moeder, die van der jeugd al onze schreden
leidt" het werd mijn heimwee, het werd de dorst
mijns levens. Dat had mij ontbroken, dat moest mid-
del ter redding zijn, en... mijn ideaal voor het
kerkelijk leven was mij in dat vluchtig woord ge-
openbaard. En toen ik, nog eens het heerlijke boekje
doorbladerend, naar die zorg der Kerke omzag, en
bespeurde hoe Guy juist bewerk was, door wat
ons schier geheel afhandig is geworden, door de
hooge beteekenis van het Sacrament, door de vaste
vormen van huiselijken en openbaren eeredienst, door
de indrukwekkende Liturgie en het gezalfde „Prayer-
book", dat hij stervend nog aan Philipp vermaakte,
toen was voor altijd die voorliefde voor den vasten
vorm, die hooge prijsstelling op het Sacrament, die
waardering der Liturgie in mij geworteld, die mij
nog altijd dorsten doet met al de dorst mijner ziele
naar een heiligheden Kerkstaat, waarin mijn hart
en dat der mijnen, van alle twistgewoel verre, de
stille verkwikking des vredes in het vaste en eeuwige
eener beslissende leiding genieten kan.

Nu dit boek opnieuw aan de markt is gebracht,
is er, juist onder de omstandigheden van het oogen-
blik, geen betere aanbeveling voor te geven, dan
de citeering van dit schoone en warme woord
van Dr. Kuyper, dat bovendien als Confidentie
over de leiding Gods in zijn leven opzichzelf van
belang genoeg is, om het nog eens uit de vergeelde
brochure naar boven te brengen.

Ook ten dezen leidt gedanken tot danken!

C. T.

¹⁾ waarvan al het vreemde was weggenomen door de woorden
der Moederkerk, die al de schreden van den wees geleid had
door zijn moeitvol leven.

HET BOEK VAN DE WEEK

De V. U. Haar ontstaan en haar bestaan. ¹⁾

Deze week is verschenen een belangrijk werk.
Het onderwerp van het boek is: Ontstaan
en Bestaan van die bijzonder zeldzame instelling,
die de eenige Gereformeerde Universiteit ter
wereld is.

De schrijver: een predikant-historicus, die
door talrijke publicaties, welke veelal op eenige
wijze met feiten en personen uit de kring der Uni-
versiteit samenhangen, naam verwierf, en thans
een welverdiend eere-doctoraat van de jubileerende
Hoogeschool ontving.

Het motief voor het schrijven van dit werk:
Een opdracht van het hoogste college, de Heeren
Directeuren. Het is dus in zeker opzicht een offi-
ciële werk.

Elk van deze drie gegevens op zich zelf reeds, en
alle drie, onderwerp, schrijver, motief, te samen
dus wel zeer zeker, zijn meer dan voldoende aan-
leiding, om deze uitgave als „het boek van de
week" bij onze lezers in te leiden en ter lezing
aan te bevelen.

Het is een gelegenheidsgeschrift.

En bij dergelijk geschrift bestaat het gevaar, dat
het niet meer dan een „succès d'estime" zal ver-
werven, dat de lezers alleen welstaanshalve, uit
eerbied voor de beschreven zaak, of uit hoffelijk-
heid jegens den schrijver, hun lof zullen uitspreken.

En een andersoortig gevaar is dit, dat zoo'n
jubileumboek, gelijk ook dit nu eenmaal is, in z'n
innerlijke waarde zal worden benadeeld door een
aanklevend of inklevend gebrek, n.l. een te hoog-
gestemde jubelklank, zoodat het weldra, snel als de
nagalm van een mooie toast, uit de herinnering
wegvaagt.

We willen in deze bespreking ons er toe zetten,
om te overwegen, of en in hoeverre, dit boek aan
deze en dergelijke gevaren zal of reeds is ont-
komen, en ook, of het dus boven de beteekenis
van een zuiver gelegenheidsgeschrift van slechts
actuele waarde is uitgekomen.

Het eerste deel draagt een meer uitsluitend his-
torisch karakter, de beschrijving van het ontstaan
der Vrije Universiteit. Het is een soort referaat

¹⁾ De Vrije Universiteit. Haar ontstaan en haar bestaan. Ter
gelegenheid van haar half-eeuwfeest, in opdracht van Heeren
Directeuren der Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gere-
formeerden grondslag, historisch geschetst door J. C. Rull-
mann, Amsterdam, N.V. De Standaard, 1930.

van verschillende zaken, omstandigheden en feiten,
die tot de oprichting hebben geleid.

Maar, we treffen al spoedig bij de lezing een
eigenaardigheid, die het boek zonder twijfel doet
uitkomen boven de waarde van een zuiver ge-
legenheidsgeschrift. Die eigenaardigheid is dit: deze
mededeelingen en deze feiten behooren niet maar
alleen tot de „historie", ze zijn niet slechts thans
afgedane zaken, facta, welke beschrijving men
thans als „acta" neerlegt, en verder rustig onder
't stof laat verzinken. Neen, en deze beschreven
feiten in zichzelf, ze hebben een belangrijke „wer-
kingswaarde" ook nog nu, na 50 jaar, en ze krijgen
een sterkere waarde door de wijze, waarop ze
hier worden vermeld. Historie is hier leven. Het
verleden, schijnbaar afgedane, wordt hier zoo voor
ons neergezet, dat het ons leven, kan, moet, be-
invloeden, bevruchten.

Dit waardeeringsoordeel willen we hier niet neer-
schrijven zonder nadere illustratie. En daarom mo-
gen hier drie voorbeelden volgen van feiten-ver-
melding met vruchtbare, potentiële beteekenis, ook
voor het heden.

Luistert: Een kleine broederkring bespreekt einde
1877, ten huize van den heer W. Hovy, plannen,
om de verderfelijke invloed van de juist dan, in
1876, onthoofde en tot faculteit voor godsdienst-
wetenschap verhaspelde theologische faculteit der
Rijksuniversiteiten tegen te gaan. Maar — en nu
citeeren we het boek — „Na een hoogst belangrijke
en ernstige samenkomst, waarin allerlei plannen
waren besproken en verworpen, stond de vergade-
ring op het punt onverrichter zake uiteen te gaan.
Men was reeds opgestaan van z'n zitplaatsen, met
een gevoel van volslagen machteloosheid. Doch zie,
daar werpt een der aanwezigen de vraag op: „Zou-
den we ook zelf een Universiteit kunnen stichten?
Het is nog meer onmogelijk, dan hetgeen
we hier bespraken; maar het zou af-
doende zijn. Indien wij het eens met God
durften wagen!"

Is deze voorwaardelijke vraag, die het opgewor-
pen denkbeeld menschelijk onmogelijk acht,
maar het toch met God durft te wagen niet een
getuigenis van eeuwigheidsbezit? En voeg daar bij
die andere, effene, maar van geloofskracht flikke-
rende uiting van Rutgers: „het werk zal niet
mislukken, als wij persoonlijk maar bereid zijn
er bij onder te gaan". Ook dan staat ge voor een
getuigenis, dat tegelijk voor u en voor ons allemaal,
is een vermaning, in kracht en waarde belangrijk
voor alle tijden.

Een ander voorbeeld, een uiting van Kuyper in
1870: „Zal het Christendom een zuurdeeg in ons
volksleven zijn, dan moet ook de rechter, ook de
geneesheer, ook de staatsman, ook de letterkundige,
ook de wijsgeer, den inhoud zijner wetenschap
door het licht van den Christus laten
beschijnen". Heeft dit woord van toen niet ook
stimulerende kracht thans nog? Ter aandringing
van de waarheid, dat de jubileerende Universiteit
niet maar mag zijn een Universiteit van
Calvinisten, doch een Calvinistische Uni-
versiteit, even goed als, in ander verband en
op ander terrein, een Roomsche Hoogleeraar dezer
dagen als doelstelling aangaf: Niet slechts een partij
van katholieken, maar een katholieke partij. Inder-
daad, die betuiging van Kuyper is ook thans van
beteekenis, omdat ze ons vermaant, te zorgen dat
het adjectief de volle kracht behoude.

En eindelijk de inhoud van het manifest, 5 De-
cember 1878, „Aan de Gereformeerden in den
Lande". Zeker, hier staat scherpe, voor ons men-
schen van 1930 zelfs felle, en misschien niet steeds
billijke, critiek op de ontluistering der theologische
faculteiten; op de leerstoelen ook der geschiedenis
van ons vaderland, „die aan niet één onzer Hooge-
scholen meer in den zin onzer martelaren onder-
wezen wordt"; op de daden der „bovendrijvende
partij in den Staat", die de volkschool heeft ont-
kerstend en „de middelbare school als een bederf
in het midden des lands heeft geplaatst" — maar,
naast dat oordeel over gebeurde dingen staat hier
ook een voor alle tijden vruchtbare aanwijzing, dat
niet door aanvulling, doch door eigen stichting
de nadeelige invloed der moderne Staatsuniversiteit
onschadelijk te maken is. En hier vindt ge ook de
voor alle tijden en bijzonder voor 1930, noodige
vermaning, dat de school, die opgericht zal worden,
met Gods hulpe aan het Gereformeerde volk ook
duurzaam pleitbezorgers van zijn belangen in
's lands raadzaal alsmede „helden in het strijd-
perk der wetenschappen, vooral op het stuk onzer
landshistorie leveren kan".

Uit zulke voorbeelden (er zouden zeer veel meer
genoemd kunnen worden) blijkt, dunkt ons, dat dit
eerste gedeelte van Rullmann's boek ook blijvende,
en wezenlijk-practische, waarde heeft voor onze
tijd, en dat het daarom inderdaad meer is dan een
gelegenheidsgeschrift met een dagvlieg-karakter.

Het tweede deel gelijkt meer op een beelden-
galerij. Het Vereenigingsleven, het Universiteitsge-
bouw, het Academische Leven, de verschillende
Faculteiten, ze verschijnen in statige volgorde voor
uw belangstellende blik. Boeien ze die blik ook?
Ja, maar niet alle natuurlijk even sterk. Van de
Hoogleeraren en hun colleges krijgt ge eenige leven-
dige, soms levende, schilderijen te genieten. De
heengangenen, geboetseerd in de treffende uitingen
van eerbiedige bewondering, geadeld door blijde

ontroering der bewustheid van te mogen leven en
studeerend werken, in zielsgemeenschap verbonden
aan die Grooten, wier „credo den weg vond
naar ons diepste binnenste en een oprecht amen
in onze jonge zielen". De nog levenden, ook met
eerbied geteekend; de schrijver kon hierbij nu en
dan gebruik maken van felicitatiespeeches bij pro-
fessorale jubilea, waardoor het beeld soms nog
werd verscherpt, vooral, wanneer een tikje goed-
hartige spot door een licht plagerij'tje de geluk-
wensch een fijne nuance van pikante charge kon
bijzetten.

In de paragraaf over het Vereenigingsleven wor-
den enkele „pijnlijke gebeurtenissen" niet verzwegen,
maar, in overeenstemming met de beteekenis
der onder ons gebruikelijke termen „sober" en
„kiesch" verteld. Ook moge de belangstellende lezer
uit de mededeeling in diezelfde paragraaf: „— alles
wees er op, dat het jaar 1913 het laatste jaar
van de verslappening en inzinking was geweest", con-
cluderen, dat we nu, in 1930, die inzinking en
verslappening, financieel en geestelijk — principieel
glansrijk hebben overwonnen.

De beschrijving van het bestaan der V. U. ge-
durende 50 jaar, zooals Dr. Rullmann die in het
tweede gedeelte geeft, verdiept en verruimt het
historisch karakter van het geheele werk. Want hier
vooral beantwoordt het aan de eisch, dat geschied-
schrijving steeds het gebeurde in verband zet met
het heden. Waarom is Geschiedenis en Geschied-
schrijving zoo verheffend en animeerend? Omdat
ze het heden ruimer en hooger en dieper maakt.
Zij is het middel, dat om ons, momentmensen
heen, schept een ruimer heden. Zonder haar zouden
wij slechts hebben het moment, de seconde van het
nu; zij geeft ons de gemeenschap, het samenzijn,
met de groote rij van oogenblikken, die de levens-
gang van de mensheid vormen. Geschiedenis-
studie en geschiedbeschrijving scheppen een ruimer,
en grootscher heden; en een goed historisch werk
moet daarom het levend rapport tusschen hetgeen
eens was en wat nu is, toonen, en versterken, op-
dat het vruchtbare van vroeger werke in het tegen-
woordige. We gelooven, dat ons boek van de week
die taak vervult.

En dit achten we de hoogste lof, die we dit jubi-
leumboek kunnen geven. Het is hooger eer waard
dan een koud succès d'estime; het komt uit boven
de waarde van een zuiver gelegenheidsgeschrift;
het heeft niet maar alleen actuele beteekenis als
herinneringsboek, maar het heeft óók actuele be-
teekenis als vruchtbarend geschrift. — Daarbij
vallen kleine oneffenheden weg; we betreuen het,
dat het populair karakter wel wat heel nadrukke-
lijk aan de dag is gekomen, zoodat ook van „bron-
nenaanduiding" zoo goed als niets kon plaats vin-
den. Een enkele keer ook worden bepaalde per-
sonen en gebeurtenissen iets te veel naar voren
gebracht, in vergelijking met het op de achter-
grond blijven van andere, belangrijker, dingen. Een
enkel stijltekje is juist geschikt, om de effene,
maar niet onbewogen zuiverheid van zeggingswijze
door het heele boek heen, des te meer te waar-
deeren. We durven onze eerste zin te herhalen:
Het is een belangrijk werk.

Moge de nauwgezette lezing en overweging door
velen er toe bijdragen, dat de geestelijke waarde,
die door de stichting en het 50-jarig bestaan der
V. U. is verworven in het verledene, blijve het bezit
van heden en toekomst.

B. EBLING.

UIT DE HISTORIE

Uit de Geschiedenis der Vrije Universiteit.

5. STELLINGEN, D.V. onder de leiding van den
Hoogleeraar Dr. A. Kuyper, door den student C.
W. J. van Lummel, tegenover zijne medestudenten
te verdedigen op Donderdag den 19en April 1883,
in het Groot-Auditorium op de Bovenzaal.

I.

Voor een student is de vorming door het leven
even noodzakelijk als die door wetenschappelijke
studie.

II.

Het is in het belang der studenten wenschelijk,
dat de colleges van 8 uur 'smorgens worden af-
geschafte.

III.

Het laten lezen en vertalen door de studenten
is op de litterarische colleges als regel niet aan
te bevelen.

IV.

Een studentencorps is een der beste middelen
om onder de studenten een goeden geest te wekken
en te handhaven.

V.

Elk student behoort lid te zijn van het Corps.

VI.

Het ontgroenen, mits op humane wijze, van hen,
die als leden tot het corps wenschen toe te treden,

moet als eene voor oude zoowel als voor nieuw-aankomende studenten nuttige gewoonte worden gehandhaafd.

VII.

Voor die studenten, welke voor den kansel of de balie wenschen te worden opgeleid, is het deelnemen aan oratorische oefeningen zeer aan te bevelen.

VIII.

Onder de oratorische oefeningen mag de improvisatie niet ontbreken.

IX.

Het is wenschelijk, dat elk der Dispuut-vereenigingen onder studenten zich tot één vak bepale.

X.

In een op te richten hospitiüm moet elk inwonend student dezelfde rechten en vrijheden hebben, die hij zou hebben, wanneer hij daarbuiten woonde.

XI.

Is de goede inrichting van een hospitiüm niet onverenigbaar met bovengenoemde voorwaarde, dan is de spoedige stichting zeer gewenscht.

XII.

Onder de tegenwoordige omstandigheden zou verplaatsing der Vrije Universiteit naar elders in strijd zijn met hare belangen.

XIII.

Lichaamsoefening is voor den student onontbeerlijk als correctief tegen overprikkeling van het zenuwleven door te ingespannen studie.

XIV.

Een student studeert slechts in naam, indien hij niet, buiten den collegearbeid om, voor zich zelf in de hoofdvakken van zijn faculteit studeert.

6. De Vrije Universiteiten en de Theol. School te Kampen.

In de Levensbeschrijving van wijlen Professor A. Brummelkamp schreef zijn jongste zoon Dr A. Brummelkamp over de stichting der Vrije Universiteit:

Dr Kuyper hield zijn prachtige rede Souvereiniteit in eigen kringen en onder aanroeping van den naam des Heeren werd de nieuwe Stichting geopend. Van de Theologische School te Kam-

pen waren geen afgevaardigden tegenwoordig. Dit lag niet aan de stichters der Vrije Universiteit. Want op de Curatorenvergadering des volgenden jaars te Kampen bleek, dat een uitnoodiging tot bijwoning van de opening voor een of meer afgevaardigden uit hun midden, was ontvangen; maar Curatoren hadden geen machtiging tot zulk een afvaardiging en de tijd voor correspondentie had ontbroken. Zij hadden daarom beleefdelyk bedankt. De Docenten hadden óók een uitnoodiging ontvangen, maar, gelijk zij aan Curatoren berichtten, gemeend die niet te moeten aannemen, „omdat de oprichting der Universiteit het werk des Heeren in de openbaarmaking onzer Kerk geheel had miskend“. Dit neemt niet weg, dat mijn Vader als redacteur der Bazuin de stichting voor Hooger Onderwijs, wat betreft het beginsel, van heeler harte welkom heette. Uitgenomen een lichte kritiek op het Minerva-beeldje van den pedel en de toga der hoogleraren, die hij als overblijfsels van het naar paganisme zweemend karakter der vroegere Hoogescholen, in strijd achtte met het Christelijk karakter van deze Universiteit, gevoelde hij, en uit overtuiging en door jarenlange ervaring in de opleiding van aanstaande predikanten, te levendig het belang van den Christelijken, Gereformeerden grondslag, om niet deze School, naar zijn warme sympathie voor al wat goed was, met vreugde te begroeten bij haar intrée in het leven. Nu, na meer dan vijftientig jaar, mag misschien zonder iemand te kweitsen gevraagd worden, of men in het algemeen in Christelijke Gereformeerde kringen toen wel genoegzaam voelde wat op dien gedenkwaardigen dag in de Amsterdamsche kathedraal is geschied. De alles absorbeerende kerkelijke strijd, waarin de Christelijke Gereformeerden steeds gewikkeld waren, en vooral de toestand der Hervormde Kerk, is waarschijnlijk een voldoende verschooning voor het niet ongegrond verwijt, dat ietwat minder koele terughouding en ietwat guller deelneming van die zijde zeer nuttig en zeer wenschelijk ware geweest. Het ging toch niet enkel om de theologie en de Kerk, maar om de wetenschap in haar geheel omvang! En de Christelijke Gereformeerden hadden maar al te smartelijk ondervonden, hoe de ongeloofttheorieën die daar werden verkondigd, de landsakademies voor hunne zonen gesloten en allerlei openbare ambten en betrekkingen diensgevolge voor hen ontoegankelijk hadden gemaakt. Gelukkig zijn thans de denkbeelden en de verhoudingen zeer ten goede gewijzigd. De Vrije heeft zich door haar deugdelijk onderwijs het burgerrecht in de publieke opinie veroverd. De

landswet heeft haar als evenwaardig met de Rijks-universiteiten gestempeld. De samensmelting der beide Gereformeerde kerkgroepen heeft het hare tot samenbinding bijgedragen, en ook in dit opzicht is tegenwoordig het verscheid helder. De ernst der tijden, ook het betrekkelijk geringe financiële draagvermogen laten in ons land geen onnoodige verbroekeling van krachten toe. Ook in dit opzicht hebben we een verantwoordelijkheid tegenover het nageslacht. En veel dat in kerk, staat en maatschappij in de Revolutie-eeuw bedorven is, zal in de Twintigste moeten hersteld worden door een geslacht, dat ook door het hooger onderwijs toegerust is met de Christelijke beginselen voor den komenden strijd.

RULLMANN.

VRAGEN VAN JONGEREN

Die alleen zich voelt.

Onzen vrager van vorige keer, die wilde weten, of het zonde is, dat in één gezin sommige broers en zusters min of meer een eigen groep vormen, heb ik in zóóverre beantwoord, dat werd geconcludeerd, dat het bestaan van zulke speciale bindingen volkomen natuurlijk moet worden geacht.

Maar nu staat er in den brief van onzen vrager één zinnetje, waarover ik nog wel iets wil zeggen. Ik lees n.l. dit: „En als je dan zelf de speciale van niemand bent, ben je altijd alleen, en dat maakt je kriebelig.“

Deze reactie van onzen briefschrijver moge een volkomen natuurlijke zijn, zij is niet allereerst een verstandige.

Laat ik eens met den meesten nadruk zeggen, dat in een gezin tusschen broers en zusters iemands positie van „eenzame“ veelmeer en veel vaker een neerslag is van zijn eigen geestelijke gesteldheid, dan een gevolg van het optreden van de familie zelf. Zoodra iemand het gevoel heeft, dat hij zich „de mindere“ moet gevoelen, of liever, zoodra iemand denkt, dat anderen hem minder achten, komt in zijn leven dat verschrikkelijke, dat wij „minderwaardigheidsgevoel“ noemen. In de rubriek over „Opvoeding en Onderwijs“ hopen we eerlang over dat „minderwaardigheidsgevoel“ eens te schrij-

maai, en de druiventreder door den zaadzaai op den voet zal worden gevolgd“, ongetwijfeld een overdreven beeldrijke zegswijze om onafgebroken landarbeid, gezegend met rijke vruchtbaarheid aan te duiden. Nauwelijks is het land omgeploegd, of de maaier kan al weer klaar staan; nauwelijks is de wijngaard voleind of er kan al weer gezaaid worden. Van dezelfde strekking is het volgende vers: „en de bergen zullen van zoeten wijn druipen (eigenlijk van most, d.i. jonge wijn, dien men nog niet heeft laten gisten en die daarom zeer zoet is), en al de heuvelen zullen smelten“. Van dit laatste is de bedoeling, dat de heuvels als het ware in wijn vervloeien. De geheele zin dient om, alweer in een overdreven beeld (z.g. hyperbool) den overvloed van den wijnoogst te teekenen. Het zal wel in niemand opkomen deze beide verzen strikt letterlijk te verstaan; het stilistisch verschijnsel van de hyperbolische beeldspraak is hier zoo duidelijk, dat daaraan verder geen woord behoeft te worden verspild.

Wat daarna volgt draagt echter het karakter van beeldspraak niet. In klare bewoordingen wordt gezegd, dat de Heere zijn volk Israël weer zal terugbrengen in hun land, dat ze daar de verwoeste steden zullen herbouwen en bewonen en dat ze voortaan vredig en ongestoord in hun land zullen verblijven, genietend de vruchten van wijngaard en akker. Een epikel woord moet hierbij gezegd worden over de zegswijze: „En Ik zal de gevangenis van mijn volk Israël wenden“. Dit is niet de geheel zuivere weergave van de Hebreeuwsche uitdrukking. Letterlijk luidt deze: „En Ik zal een wending wenden voor mijn volk Israël“, d.w.z. Ik zal een keer brengen in hun lot. Dat dit de bedoeling moet zijn, kan ook de niet-kenner van het Hebreeuwsch zien, als hij opslaat Job 42:10 „En de Heere wendde de gevangenis van Job“, — welke rampen Job ook overkomen zijn, in de gevangenis of in ballingschap is hij in ieder geval niet geweest; de zin is eenvoudig: de Heere bracht een keer in zijn lot.

Een belangrijke vraag is hier: wat wordt met 's Heeren volk Israël bedoeld? Het kan natuurlijk zien op de Tien Stammen. Maar wanneer wij de profetieën nagaan, bemerken wij, dat het, ook na de splitsing in twee rijken, herhaaldelijk van het geheele volk wordt gebruikt. Voor de profeten is en blijft die splitsing altijd iets abnormaals, en daarom bezigen zij keer op keer den naam Israël om de Tien Stammen met Juda tezaam aan te duiden. Zelfs wordt Israël — na den ondergang van het Tienstammenrijk — van Juda alleen, als de wettige voortzetting en de nog overgebleven representant van het volksgeheel, meermalen ge-

POPULAIR-WETEN - SCHAPPELUKE SCHETSEN

Het Chillasme en het Oude Testament.

IV.

(De eerste positieve toezegging van Israël's herstel, door Amos.)

De eerste positieve toezegging van Israël's herstel wordt gegeven door den profeet Amos. Het is zóó ver gekomen met het verval van het verkoren volk, dat de ondergang, waarmee de Mozaische welgeving dreigde, een feit gaat worden: „Het einde is gekomen over mijn volk Israël. Ik zal het voortaan niet meer voorbijgaan“ (Amos 8:2). „De jonkvrouw Israël's is gevallen, zij zal niet weder opstaan (Amos 5:2). „Ziet, de oogen des Heeren Heeren zijn tegen dit zondig koninkrijk, dat Ik het van den aardbodem verdelge“ (Amos 9:8). Maar met deze aankondiging van het oordeel der vernietiging gaat thans ook gepaard de belofte van herstel. Reeds komt zich de glans van Gods genadeplicht vertoonen in die schrikwekkende boodschap der verdelging (Amos 9:8), als daar onmiddellijk aan toegevoegd wordt „behalve dat Ik het huis Jakobs niet ganschelijk zal verdelgen, spreekt de Heere“. Maar nog veel schooner en rijker is de heilsbelofte, waarmee het boek van Amos, overigens vol van enkel dreiging, eindigt: „Te dien dage zal Ik de vervallene hut van David weder oprichten, en Ik zal hare reten vertuinen, en wat aan haar is afgebroken, weder oprichten, en zal ze bouwen, als in de dagen vanouds; opdat zij erfelijk bezitten het overblijfsel van Edom, en al de heidenen, die naar mijn naam genoemd worden, spreekt de Heere die dit doet. Ziet, de dagen komen, spreekt de Heere, dat de ploeger den maaier, en de druiventreder den zaadzaai genaken zal; en de bergen zullen van zoeten wijn druipen, en al de heuvelen zullen smelten. En Ik zal de gevangenis van mijn volk Israël wenden, en zij zullen de verwoeste steden herbouwen en bewonen, en wijngaarden planten en derzelver wijn drinken; en zij zullen hoven maken, en derzelver vrucht eten. En Ik zal ze in hun land planten; en zij zullen niet meer worden uitgerukt uit hun land, dat Ik hunlieden gegeven heb, zegt de Heere, uw God“ (Amos 9:11—15).

We hebben hier klaarblijkelijk met een tweetal heilsprofetieën te doen, die zich duidelijk naar den inhoud van elkander onderscheiden. In de eerste, die betrekking heeft op de „hut van David“, d.w.z. het huis van David in staat van

vernederig, wordt aan die vervallen dynastie herstel en hernieuwing van heerschappij, zelfs over de heidenen, toegezegd. In de tweede, die het volk Israël raakt, wordt daaraan terugkeer uit ballingschap en vredig verblijf in het eigen land onder den zegen van rijke vruchtbaarheid beloofd. Het moet daarbij onze aandacht trekken dat deze beide heilstoezeggingen geheel los naast elkaar staan, en op geen enkele wijze met elkaar in nader verband worden gebracht. Er is geen woord, waardoor de overgang van de eerste tot de tweede wordt gevormd; er is geen enkele aanduiding dat de eerste de tweede voorbereidt, of de tweede op de eerste terugslaat. Dit verschijnsel behoeft ons niet te verwonderen, daar het in de profetieën herhaaldelijk wordt aangetroffen. Men zie bijvoorbeeld Jes. 2, waar in vs 2—4 het vrederijk wordt aangekondigd, waarop onmiddellijk zonder eenig verband in vs 5 v.v. bedreigingen volgen tegen menschelijke hoogheid; of Jes. 14, waar in vs 1—23 de val van Babel's koning wordt geschilderd, en in vs 24—27 zonder eenig verband daarmee Gods oordeel over Assur wordt gepredikt; zoo ook Jer. 9:23—26, waar, na een serie van uitspraken omtrent den vijand uit het Noorden, geheel los naast elkaar en ook los van het vorige een tweetal profetieën van geheel verschillende inhoud staan: in vs 23, 24 over valschen en waren roem, en in vs 25, 26 tegen Israël's verkeerde beschouwing van de besnijdenis. Deze laatste plaats is in dit geval vooral van beteekenis, omdat ze, evenals Amos 9:13 begint met de uitdrukking „Ziet, de dagen komen“.

We willen deze tweede profetie, Am. 9:13—15, het eerst in oogenschouw nemen. Hier toch hebben we de meest onmiddellijke aanraking met het onderwerp dat ons in deze schetsen bezig houdt.

Ze begint met een zeer algemeene tijdsbepaling: „Ziet, de dagen komen“ — welke in de profetieën nogal eens voorkomt, vooral bij den profeet Jeremia, en die niet meer uitdrukt dan dat het daarmee aangeduide in de toekomst ligt. Die toekomst kan min of meer ver verwijderd, maar ook vrij nabij zijn (een duidelijk voorbeeld van het laatste hebben wij in Jer. 19:6, waar het gaat over de verwoesting van Jeruzalem door Nebukadnezar, welke hoogstens een twaalf of dertien jaren later heeft plaats gevonden, vgl. voor de dateering dezer profetie mijn Korte Verklaring van Jeremia, deel I, blz. 178). In die toekomst, waarvan Amos hier spreekt, is het „dat de ploeger den maaier, en de druiventreder den zaadzaai genaken zal“; letterlijk staat er, dat de een aan den ander raken zal; de bedoeling zouden we in onze taal het best aldus kunnen weergeven „dat de ploeger door den

ven. Nu zóó is, links lal van an lk zou de onbi een ach immers een zus altijd „gij gaat ijk, dat zal ver Neen. Maar En d uw br Gij s haat sp tussche ders ge Zie, n van de liggen? wat gij broer o Daarl tell, da zonder om ha ge waar te dank acht jar keeren opdring dan jon Zoo aanvaar dat gij niet me uzelf g Ook moeten onderzo Wie l van de sporen,

bezigd. hoewel in het tieën, d ook bijn Maar to zie Am. en om w wet des niet bev leid heb daarom Jeruzale tici plec fouden, deugdel de Tien heeft a hem ges ten herz volk is te vers het hers wel uit Am. 9: lene hu schappij het her Maar opperen vs 11 om de Stamme profetie zóóals andere Toch is oog hou baring reeds g de Wel haling had vo vestigin hun in Wet ge of het afval h Israël a tempo's Stamme is daarl ook vo schiedd po's: b